PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Leto IV - Cena 10 lir - 5 jugolir - 2.50 din • TRST četrtek, 13. maja 1948 • Poštnina plačana v gotovini. Spedizione in abbon. postale • Štev. 895

Zborovanja za volitve:

DANES ob 16.30 v Miljah
JUTRI ob 17. uri v Rojanu

Na teh zborovanjih bo demokratično ljudstvo Trsta zahtevalo razpis svobodnih volitev tudi pri nas. Zato se zborovanj udeležite polnoštevilno!

ZA MIR IN SOCIALNI NAPREDEK!

V vsaki vojni so bile iz številnih vzrokov, ki bi jih bilo zaradi jasnosti odveč ponavljati, delovne množice žrtev v vseh pogledih, čeprav delovne ljudi vsega sveta druži en sam cilj: delo, zaslužek in življenje v miru.

To zgodovinsko dejstvo, ki je zavzelo najbolj tragične oblike v poslednjih treh desetletjih, v času dveh svetovnih vojn, je rodilo zaradi naraščajoče emancipiranosti delovnega ljudstva v poslednjih mesecih druge svetovne vojne Svetovno sindikalno zvezo, vrhovnega zaščitnika delovnih množic vsega sveta, ki druži v svojih vrstah desetine milijonov delovnih ljudi. Že dejstvo samo, da je Svetovna sindikalna zveza vzrasla v času, ko je še divjala krvava vojna vihra, dokazuje, ob podpori, ki jo je s svojim delom dala v času borbe za uničenje nacifašizma, da je v interesu delovnih množic vsega sveta orodje proti kakršnemu koli izkoriščanju in istočasno orodje miru; kajti izkoriščanje na dani točki, po zgodovinski nujnosti privede do nove vojne, do novega prelivanja krvi, kakor ta najbolj zgovorno dokazujejo primeri Grčije, Španije, Indije, kjer so, kakor tudi na Portugalskem, v Egiptu, v Cileju, v Braziliji in Iranu, zatrli svobodne sindikate, postavili stavke izven zakona ter določili celo smrtno kazen za stavkajoče.

V istem ozračju borbe za mir in socialni napredek je bilo od 30. IV. v Rimu zasedanje Svetovne sindikalne zveze, ki je bilo pred dnevi uspešno zaključeno kljub vsem poskusom sovražnikov miru, da bi z razbitjem enotnosti onemogočili in oslabili vpliv Svetovne sindikalne zveze, ki se z dnevi v dan vedno bolj uveljavlja kot odličen pobornik za stvar miru proti imperialistom, ki so začeli z ofenzivo proti demokratičnim in sindikalnim svoboščinam delovnega ljudstva.

Značilno je, da so z razbijaškimi namerami prišli na zasedanje prav angleški in sindikalni predstavniki, ki so sprožili tako klevetniško gonjo proti Svetovni sindikalni zvezi, da je reakcionarni tisk v svetu v svoje veliko veselje že pisaril o razkolu organizacije.

Ameriški sindikalni predstavnik je nadalje med drugim histerično napadel indijskega delegata, ki je v svojih izvajanjih obdolžil angleško in ameriško vladno politiko, katere odsevi so opazni v preganjanju sindikalnega gibanja, sindikalnih voditeljev, streljanju na stavkajoče itd., nakar se je po več kot prepričljivem dokaznem materialu moral umakniti.

Kljub temu do razkola ni prišlo, ker je — kakor je poudaril italijanski delegat Di Vittorio, prevladalo dejstvo, da so vsi prisotni delegati predstavniki delavcev, in delavci hočejo enotnost. Kako to dejstvo drži, dokazuje predvsem poslednja nota vlade ZDA «za izboljšanje odnosov s SZ», za katero so dali povod isti činitelji — ljudske množice združene v okviru demokratičnih front v borbi proti imperializmu.

Na ta način je bilo omogočeno nadaljnje delo zasedanja izvršilnega odbora Svetovne sindikalne zveze, ki je sprejel predlog tajnika zveze Saillanta, ki določa, da imajo predstavniki zveze pravico razpravljati na plenarnih sejah gospodarskega in socialnega sveta OZN o vseh predlogih, ki bodo na dnevnem redu na zahtevo Svetovne sindikalne zveze. Hkrati je Svetovna sindikalna zveza ponovila svojo zahtevo, da ji gospodarski in socialni svet OZN prizna isti položaj, ki ga uživajo podobne institucije pri OZN. Prav tako so na zasedanju pretresli poleg položaja sindikatov v Nemčiji tudi številna druga važna vprašanja in iznesli stališče Svetovne sindikalne zveze — vedno v duhu splošnih načel organizacije.

Na zaključnem zasedanju je bilo tako po Saillantovi ugotovitvi, da je enotnost sindikalne organizacije bistven pogoj za mir in socialni napredek, kar je omogočilo, da so bile vse resolucije sprejete soglasno, prebrano poročilo izvršilnega odbora, v katerem obsojajo imperialistične izpade proti demokratičnim in sindikalnim pravicam delovnega ljudstva. Prav tako je izvršilni odbor sklenil, da bo podpiral načelo «za enako delo enako plačilo» in pozval posamezne sindikalne organizacije, da podpirajo to pobudo. Nadalje zagotavlja izvršilni odbor, da bo s sklepom glede ustanovitve posebnega Sveta nemških sindikatov pripevano k poenotenju vsega sindikalnega gibanja, kar pomeni važen faktor za gospodarsko in politično enotnost Nemčije.

Svetovna sindikalna zveza je s svojim poslednjim zasedanjem torej ponovno potrdila svojo zvesto službo stvari miru, kar dokazujejo poleg njenega dela s svojim zadržanjem najbolj zgovorno tudi pripravljalci novih vojn, ki ji kot najmiroljubnejši sili na svetu odrekajo prisotnost v organizaciji Združenih narodov. S svojim zasedanjem in s programom za nadaljnjo borbo je Svetovna sindikalna zveza tako tudi pokazala, da vsi oni, ki so včlanjeni v sindikalnih organizacijah, ki so članice zveze, bojujejo eno izmed najuspešnejših bitk za mir in socialni napredek.

75.000 delavcev stavka v Detroitu

DETROIT, 12. — V avtomobilskih tovarnah Crysler je danes pričelo stavkati 75 tisoč delavcev, in sicer zaradi tega, ker delodajalci nočejo priznati delavcem upravičenega povišanja mezd in so še pogajanja med sindikati ter družbo razbila.

Tako je ukazal general Cappa že pred incidentom

VIDEM, 12. — **Izvedelo se je, da je general Cappa, komandant V. ozemeljskega poveljstva, poslal še pred znanim obmejnim incidentom pri Livku vsem obmejnim poveljstvom, tudi najmanjšim, okrožnico, v kateri najprej hvali obmejno vojaško službo ter ostro graja navado vojakov, ki nosijo zakočeno puško. Gen. Cappa poziva v okrožnici vsa poveljstva, da strogo zahtevajo od vojakov, da morajo hoditi vedno s puško pripravljeno za streljanje in ukazuje, da poveljstva vsakogar, kdor bi ta ukaz prekršil, strogo kaznujejo.**

Grški fašisti nadaljujejo s terorjem

ATENE, 12. — Radio «Svobodna Grčija» poroča, da se je danes pred posebnim vojaškim sodiščem začela razprava proti 114 častnikom in podčastnikom, ki so internirani na otoku Makronizos. Ta proces je nadaljevanje monarhofašističnih izzivanj proti zaprtim demokratičnim vojakom in častnikom. 29. februarja so monarhofašistične stranke v taborišču na otoku Makronizos brez vsakega vzroka streljale na zaprte vojake in jih ob tej priliki ubile 250. Drugih 15 pa je napravilo samomor zaradi mučenja.

SILE MIRU SO IZVOJEVALE VELIKO ZMAGO

USPEH MIROLJUBNE POLITIKE SZ

Nezadovoljivi sovjetsko-ameriški odnosi so posledica napadalne politike ZDA - V Washingtonu, Londonu in Parizu so v veliki zadregi zaradi jasnega sovjetskega odgovora - Tako Trumanove kakor Marshallove in Bevinove izjave potrjujejo izzivalni značaj ameriške note

LONDON, 12. — V političnih krogih razpravljajo predvsem, ali je željo po izboljšanju odnosov s Sovjetsko zvezo, ki jo je izrazila ameriška vlada, narekovala resnična volja do razgovorov o stvarnem izboljšanju medsebojnih odnosov, ki naj bi odpravilo napadalno politiko zapadnega bloka, ki ima namen obnoviti nemški militarizem, ali pa igra ameriška vlada s svojo «ofenzivo miru» kot z novim manevrom v poizkusu izoliranja Sovjetske zveze in da bi ji potem pripisali odgovornost, da ni sprejela ponudbe.

Ameriška ponudba, tako poudarjajo v političnih krogih, se krije s poostritvijo monarhističnega terorja v Grčiji pod nadzorstvom Američanov in z anglo-ameriškim načrtom za imperialistično kolonizacijo Palestine kakor tudi s poostrenim zatiranjem demokratične opozicije v ZDA. Odkritost želje po miru, ki jo izraža ameriška vlada, se bo dala soditi po bodočih dejanjih ameriške vlade bolj kakor po izjavah samih.

Naj pa bo vzrok ameriške ponudbe kakršen koli, je ta nejzpodbiten dokaz poloma vojnohujskaške politike ljudi, ki sedaj vodijo ameriško zunanjo politiko. Ta ponudba pa je tudi dokaz naraščajoče moči sil miru, ki so dokazale z zmagami v zadnjih mesecih, da «mrzla vojna» ni prinesla škode tistim, proti katerim je bila namenjena, pač pa pobudnikom samim.

Na popoln poraz vojnohujskaške politike ameriških imperialistov kažejo tudi Dullesove in Vandenbergove izjave. Prvi je danes — nekaj dni po enakih Marshallovih izjavah — izjavil, da ni še prišel čas, da bi spremenili jistino Združenih narodov in da je OZN najboljše orodje za mednarodno sodelovanje. Drugi pa je izjavil, da ZDA nimajo nobenega namena sodelovati pri vojaškem bloku zapadnih držav.

V ameriških političnih krogih se ugotavlja, da so v vladnih krogih nekam presenečeni in iznenadeni, ker so bili prepričani, (kajti to je bila njihova želja), da bo Sovjetska zveza postavila ugovore na noto ameriškega poslanika. So pa tudi v zadregi zaradi dobesedne razlage, ki so jo v Moskvi dali besedam «vedno odprta vrata», ki jih vsebuje ameriška nota. Funkcionarji ameriške vlade skušajo sedaj omejiti na minimum upanje na pogajanja in izjavljajo, da v ameriški noti ni bil postavljen noben dokončni predlog za ta pogajanja. Celo sam poslanik Bedell Smith je povzročil dvom o odkritosti ameriške note, ko je tisku izjavil, da je sovjetska vlada «prekršila» zaupni značaj razgovorov.

Pa tudi izjave ameriškega zunanjega ministra Marshalla opravičujejo dvom v odkritost ameriškega koraka. Marshall je namreč izjavil, da ZDA nimajo namena voditi dvostranskih razgovorov s Sovjetsko zvezo o vprašanjih, «ki se tičejo drugih vlad». Razgovor o vsakem predlogu, ki se nanaša na glavna vprašanja, in ki bi ga postavila sovjetska vlada, bi se moral normalno voditi v organizmih, ki so za to določeni. Dejal je, da misli Varnostni svet in druge organizme OZN, položaj na Koreji, vprašanja, ki so odprta pred zavezniškim nadzorstvenim svetom v Berlinu, pogajanja za mirovno pogodbo itd. Marshall je potrdil, da Bedell Smith ni predlagal splošne diskusije in pogajanj. Pripomnil je tudi, da nima namena poslati nove note Sovjetski zvezi in da smatrajo ZDA zaupne razgovore po normalni diplomatični poti kot najboljši postopek, vendar da so pripravljene sprejeti «riziko, ki ga predstavlja postopek objavljanja vsebine tajnih razgovorov».

V Londonu in Parizu, ki so vedno zatrjevali, da hočejo igrati vlogo posredovalcev med ZDA in Sovjetsko zvezo, pa so nezadovoljni nad dejstvom, da o razgovorih niso ničesar vedeli.

Značilne so Bevinove izjave v spodnji zbornici, ki je dejal, da Marshallov načrt in zapadni pakt nista naperjena proti nikomur ter da sta neobhodno potrebna za blagostanje in za varnost Velike Britanije in Evrope. Zelim miru, je dejal Bevin, želim priti do sporazuma s Sovjetsko zvezo, toda ne morem doseči miru v svetu, če moram od zapadnih in drugih držav zahtevati, naj žrtvujejo svoja načela in svojo prepričanje ter naj sledijo idejam, ki jih ne sprejemajo.

Enako kakor ameriški vladni krogi je seveda tudi Bevin izrazil svoje nezadovoljstvo nad tem, da je sovjetska vlada objavila ameriško noto in svoj odgovor. Trdil je celo, da je brez tajnih razgovorov nemogoče doseči mir. Tako Bevinu kakor ameriškim vladnim krogom jasno odgovarja belgijski komunistični list «Le drapeau rouge», ki poudarja, da je jasno, da tak dogodek ne more ostati samo predmet katere koli tajne diplomacije. Svetovna javnost mora poznati in presoditi posamezna stališča dveh velikih držav, od katerih je odvisna ohranitev trajnega miru. Tudi londonski «Daily Worker» dvomi v odkritost Američanov. Ne moremo si: kaj, piše list, da ne bi smatrali njihovega dejanja kot manever zaradi bližajočih se predsedniških volitev in zaradi strahu pred gospodarsko krizo.

Bivši ameriški podpredsednik Wallace je na nekem zborovanju izjavil, da pomeni izmenjava not med ZDA in Sovjetsko zvezo veliko upanje za tiste, ki so vedno verjeli v možnost miru. Napadel je nato reakcionarje, generale, monarhiste in ekonomiste, ki so sovražniki napredka in ki so se polagoma polastili oblasti.

Pariški «Humanité» piše, da je zamenjava not med ZDA in Sovjetsko zvezo rezultat odločne in miroljubne politike Sovjetske zveze in rezultat utrditve demokratičnih sil v vsem svetu in vedno večjega odbora ameriškega ljudstva proti politiki tamkajšnje vlade. V zvezi z izgovori, da je ameriška vlada prisiljena zagotoviti si vojaške in letalske baze oddaljene na tisoče kilometrov od domačega ozemlja z izgovorom, da Sovjetska zveza ogroža varnost, poudarja list, da ni sovjetska mornarica tista, ki križari v Mehiškem zalivu, pač pa križari ameriška mornarica v Sredozemlju. To so dejstva, ki jasno govorijo o odgovornosti za sedanjo napetost.

List poudarja, da so včeraj sile miru izvojevale veliko zmago. Ni to zmaga nad Ameriko, pač pa nad vojnohujskaškimi silami. Je tudi zmaga ameriškega ljudstva in vseh narodov.

Češkoslovaški listi poudarjajo, da je treba v tem dogodku zabeležiti uspeh miroljubne politike Sovjetske zveze. «Rude Pravo» poudarja, da je to rezultat povečane moči miroljubnih sil v svetu. Povsod se množice odločno dvigajo zaradi protisovjetske propagande in zaradi sovražnosti zapadnih držav proti ljudskim demokracijam. Zadnji uspehi Wallacea in izid italijanskih volitev dokazujejo, da napad kapitalističnega sveta ni uspel razbiti odbora naprednih sil in to je prisililo ameriške voditelje, da so napravili prvi korak v poizkusu za izboljšanje sedanjega položaja morale ZDA prenehati s svojo politiko vmešavanja v notranje zadeve drugih držav in bi morale podpirati politiko gospodarskega sodelovanja po načelih OZN.

Mladinski list «Mlada Fronta» piše: Položaj se lahko spremeni v eni noči, toda dogodki dajejo prav Stalinu, ki je izjavil, da kapitalizem in komunizem lahko živita v miru v današnjem svetu.

Tudi poljski tisk se sprašuje, ali je korak ameriške vlade narekovala poštena želja po sporazumu, ki ga je do sedaj ameriška politika onemogočala, ali pa je to samo manever, ki naj potolaži ameriško javnost, ki je zaskrbljena zaradi ameriške politike, ali morda sam poizkus, da se prestreže veter Wallaceovim jadrom.

Vendar pa so ti razgovori važen činitelj, ker tudi v primeru, da je to samo propagandistični manever, bo človeštvo imelo priliko spoznati voljo miru, ki je prisilila ameriško vlado, da je delovala v tem smislu.

100.000 poljedelskih delavcev stavka v pokrajini Mantova

DELAVCI SAMI UPRAVLJAJO LADJEDELNICO V PALERMU, V RAGUSI PA SO ZASEDLI RUDNIKE — EINAUDI JE DANES POLOŽIL PRISEGO — DE GASPERI BO PREOSNOVAL VLADO — V RIMU SE BO SESTAL IZVRŠILNI ODBOR MEDNARODNE ŽENSKE DEMOKRATIČNE ZVEZE

(Od našega posebnega dopisnika)

RIM, 12. — Novi predsednik republike Luigi Einaudi je danes na skupni seji zbornice in senata položil prisego. Predsednik zbornice, bivši fašist Gronchi, je prečital besedilo prisege, ki jo je Einaudi potrdil z besedami «prisegam». Nato je Einaudi prečital poslanico na italijanski narod. Ko je v svojem govoru imenoval De Nicolo, se je vsa levica dvignila in dolgo oplaudirala prejšnjemu predsedniku republike.

Predsednik Einaudi je nato zapustil zbornico in se odpeljal v sprevodu v svojo novo rezidenco na Kvirinalu. Med tem ko se je sprevod pomikal po rimskih ulicah, so krožili po zraku lovci ameriškega izvora, puške po ulicah razmeščenih čet pa so bile večinoma angleške. Ameriški poslanik Dunn, ki je bil v diplomatski loži, ni bil tako razpoložen in vesel kot zadnje dni. Razni poslanci so to okolnost komentirali tako, da je vzroke iskati morda v tem, ker je «njegov» predsednik Sforza tako sramotno propadel. Danes pod noč je De Gasperi podal predsedniku republike ostavko vlade, ki pa jo je ta zavrnil. De Gasperi bo svojo vlado samo preosnoval.

* * *

Te dni se bo sestal v Rimu izvršilni odbor ženske mednarodne demokratične zveze, ki je bila ustanovljena kmalu vojni v Parizu z namenom, da nadaljuje borbo proti fašizmu za mir med narodi. Seje bodo na sedežu italijanske splošne konfederacije dela, kjer je pred nekaj dnevi zaključil svoje delo izvršilni odbor Svetovne sindikalne zveze. Sovjetska delegatka Nina Popova je že v Italiji, ker je sodelovala pri sejah Svetovne sindikalne zveze kot članica sovjetske delegacije. Pričakujejo prihod ameriških, kanadskih in angleških delegatk. Francoske žene bo zastopala Vaillant Couturier, romunske pa Ana Pauker.

Prva točka na dnevnem redu konference je sodelovanje žen za izvršitev sklepov OZN v borbi proti vojnim hujskačem. Pri tem bodo delegatke proučile delovanje in naloge Mednarodne demokratične ženske zveze in dale pobudo za borbo v duhu mednarodne solidarnosti z onimi ženami, ki se borijo za neodvisnost svojih držav kot so Grčija, Španija, Kitajska in Indonezija.

* * *

V Mantovi in v pokrajini stavka od danes zjutraj nad sto tisoč poljedelskih delavcev. Pokrajinska zveza je sklenila stavko glede na to, ker agrarci niso hoteli izvajati dogovora, ki je bil sklenjen v korist delavstva v septembru p. l. po zaključku 10-dnevne stavke, pri kateri je sodelovalo v Padski dolini nad 600.000 poljedelskih delavcev.

Tudi v drugih pokrajinah Italije je med poljedelskim delavstvom veliko vrenje. V Palermu imajo delavci še nadalje v lastni upravi ladjedelnico, ki so jo zasedli delavci pred dobrim tednom, da na ta način preprečijo vodstvu ladjedelnice, demontiranje ladjedelniških naprav. Včeraj je notranja komisija, ki vodi obrat, plačala vsem delavcem 15-dnevni zaslužek. V istem namenu so zasedli včeraj delavci rudnike družbe ABCD v Ragusi in to v najlepšem redu in pri splošnem navdušenju prebivalstva.

V Turinu je prenehalo delavsko gibanje v tovarnah, ko je vztrajni akciji delavstva v zadnjih 10 dneh uspelo doseči od oblasti, da so izpustile na svobodo njihove tovariše in sindikaliste, ki so jih te aretirale ob priliki samovoljne preiskave na sedežu Zveze sindikatov in na nekaterih sedežih komunistične in socialistične stranke.

E. MILIC

Protestne stavke v Nemčiji se nadaljujejo

Položaj prehrane se vedno slabša - V Biconiji grozi velika brezposelnost zaradi enostranske valutne reforme

BERLIN, 12. — Po poročilih iz Monakovega se je število tamkaj stavkajočih delavcev zvišalo na 45.000, vendar se predvideva, da se bo stavka razširila se dalje. Predsednik bavarskih sindikatov se bo jutri podal k poveljniku ameriške vojaške vlade v Monakovem in bo protestiral proti naravnost katastrofalnem položaju prehrane.

Veliko stavkovno gibanje se še vedno nadaljuje tudi v Kasslu, kjer stavka samo v tovarnah Henschel 10.000 delavcev, med tem ko čakajo delavci drugih podjetij na sklepe tovarniških obborov. Kovinarji so soglasno sklenili, da bodo nadaljevali s stavko. V Nuernbergu so proglasili stavko nameščenci cestne železnice in sklenili, da ne bodo pričeli prej z delom, dokler ne bodo njihove zahteve sprejete.

V Monakovem se je sestala posebna vladna komisija, da bi rešila krizo prehrane, toda do pozitivnih sklepov ni prišlo in predstavnikom bavarskih sindikatov so dali samo brezobvezne obljube. Vrhu tega grozi v Biconiji velika brezposelnost, ki jo je povzročila enostranska valutna reforma zapadnih zasedbenih oblasti. Krizo prehrane je še prostrila odredba ameriškega generala Claya, ki je prepovedal vsako pošiljanje industrijskih izdelkov iz Biconije na Nizozemsko, od koder bi dobili v zamenjavo povrtnino. Nizozemske oblasti so morale že napovedane prevoze blaga za Biconijo odpovedati. Istočasno je nastopilo zadnje dneve zarad valutne reforme tudi veliko pomanjkanje blaga na domačem trgu. Predvideva se povišanje cen, kar izkoriščajo razni špekulanti, posebno še, ker so zasedbene oblasti povišale cene premogu, jeklu in električni sili.

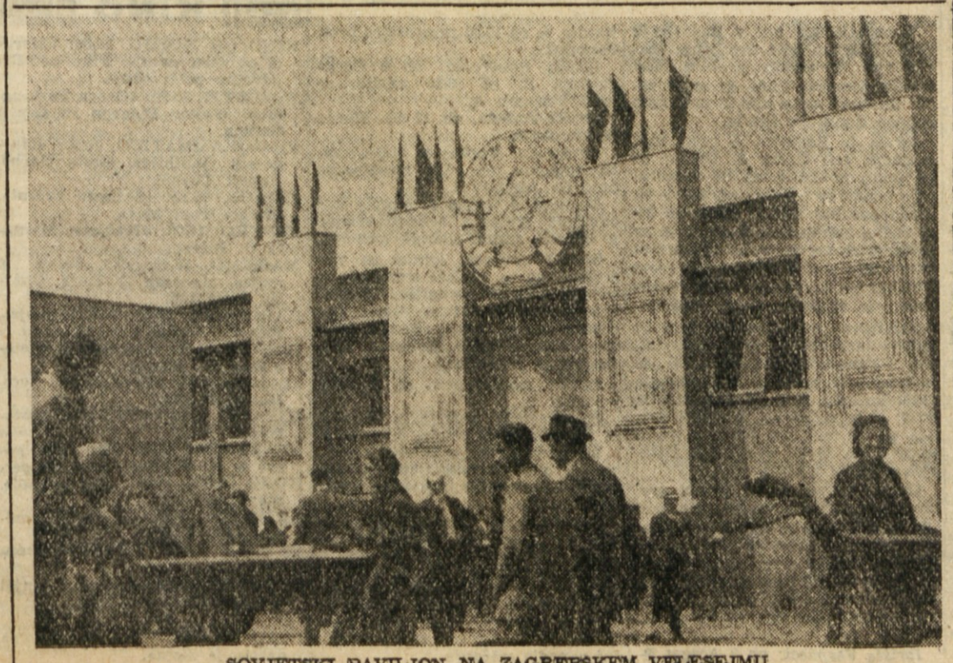

SOVJETSKI PAVILJON NA ZAGREBŠKEM VELESEJMU

Tekmovanje na delu v državah ljudske demokracije

Volja delavskega razreda, da izboljša gospodarske načrte in zagotovi gospodarsko neodvisnost svojih držav ter uresničenje socializma

MOSKVA, 12. — Glasilo sovjetskih sindikatov «Trud» poudarja veliko važnost znanstvenega in tehničnega dela v proizvodnji. List poudarja dalje, da je ena glavnih značilnosti produktivnega delovanja v socialističnih državah socialistično tekmovanje, ki je organizirano v Sovjetski zvezi in v državah ljudske demokracije. Tekmovanje na delu je sedaj postalo sestavni del dejavnosti delavskega razreda.

V Jugoslaviji je posebna komisija, ki je preučila tekmovanja med ljudskimi frontami prestolnic jugoslovanskih republik, pohvalila ljubljansko ljudsko fronto za njene uspehe, ki jih je dosegla pri tekmovanjih med mesti in vasmi.

Na Madžarskem je to tekmovanje razširjeno na večino delavcev in ima namen zvišati produktivnost posameznika, utrditi disciplino na delu ter uresničiti triletni načrt v dveh letih. Madžarski rudarji so dvignili sedaj proizvodnjo premoga na višino, ki presega za 20% predvojno proizvodnjo, kovinarska proizvodnja pa je tudi prekoračila to raven.

Tudi v Bolgariji so dosegli velike uspehe v raznih industrijah, to je v kovinarski, kemijski in elektrotehnični kakor tudi v tekstilni in prehrambeni. Temovanje na delu je zavzelo velik množični obseg na Poljskem, v Češkoslovaški, v Romuniji, Jugoslaviji in Albaniji. V Romuniji so rudarji organizirali tekmovanje v proizvodnji ob priliki 1. maja in predlagali tekmovanje s sosednimi državami. Tekmovanje na delu odraža povsod željo delavskega razreda po zboljšanju gospodarskih načrtov in po zagotovitvi politične in gospodarske neodvisnosti njihovih držav v borbi za uresničenje socializma.

Atomska raziskovanja na Poljskem

VARSAVA, 12. — V Pragi je trajal štiri dni kongres za atomska raziskovanja. Predsedoval je načelnik poljskega zavoda za atomska raziskovanja prof. Pienkowski. Kongresa se je udeležilo preko 200 univerzitetnih profesorjev in znatno število tehnikov. Tiskovni urad kongresa ni izdal nobenega poročila o sklepih, ki jih je kongres sprejel. Neuradni poljski krogi menijo, da je kongres razpravljal o nalogah atomske energije v miru. Nadalje so razpravljali o obrambi proti atomskemu bombardiranju.

Splovitev nove ladje na Reki

REKA, 12. — Ob tretji obletnici osvoboditve so delavci dokončali gradnjo parnika «Zagreb». V ladjedelnici štev. 3 gradijo tri nove ladje.

Volivni proglas ljudska fronte ČSR

PRAGA, 12. — Osrednji akcijski odbor češkoslovaške narodne fronte je izdal proglas, ki poziva Čehe in Slovake, da se udeležijo prihodnjih volitev in da oddajo svoje glasove za enotno listo narodne fronte. Proglas poudarja, da so stranke in politične organizacije, ki tvorijo narodno fronto, soglasno sprejele sklep o enotnosti češkoslovaškega ljudstva in da razbitje te enotnosti pomeni škodovati ljudstvu in njegovim interesom. Proglas poudarja, da je enotnost češkoslovaškega ljudstva vzniknila v času borbe proti nacizmu in se je utrdila v februarskih dneh. Češkoslovaške volitve, nadaljuje proglas, bodo potekale v popolni svobodi in se ne bo izvajal nikak pritisk na volivce. Odločno se bomo protivili poskusom vmešavanja v naše notranje razmere in ne bomo dopuščali sovražnosti proti češkoslovaki ljudski republiki.

Istočasno se nadaljujejo pogajanja med osrednjim odborom češkoslovaške narodne fronte in odborom visokih dostojanstvenikov katoliške cerkve. Dnevni red skupnih sej omenja pogajanja o priznanju nekaterih verskih praznikov, o problemu verskega poučevanja v državnih šolah in o delovanju nekaterih verskih šol.

Ratificirana je pogodba med ZSSR in Finsko

PARIZ, 12. Moskovski radio je sporočil, da je vrhovni sovjet ZSSR ratificiral pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči, ki so jo 16. aprila podpisali v Moskvi med ZSSR in Finsko.

Mednarodni kongres pravnikov v Pragi

PRAGA, 12. — Od 2. do 5. avgusta t. l. bo v Pragi tretji mednarodni kongres pravnikov. Geslo kongresa je «Pravo v službi miru». Dr. Etcher, član kongresnega pripravljalnega odbora, je izjavil, da bo poleg drugega kongres razpravljal o vprašanju vojnih zločincev in njihove obsodbe. Kongres bo tudi razpravljal o problemu atomske energije in njene kontrole.

Še vedno nepotolaženi

Tudi «Prora» se reva še ni potolažila in v svoji včerajšnji številki obuja bridke spomine na našo silno prvomajsko manifestacijo in na demokristjanski popolni prvomajski polom. Predvsem se zagovarja, da nima s fašističnimi škvadrami, ki so vdirale v privatna stanovanja in počenjale stvari, ki smo jih vajeni še iz leta 1920, nič skupnega. Seveda ne more zatajiti, da je marsikateri pobalin iz teh škvader nosil belo, s križem prekrižano demokristjansko zastavo. Ob koncu pa avtor «Prorinega» stokanja sam pravi, da so njegove besede najbrž «rečene v veter» kot je rečeno v veter vse tisto, kar je njena stranka proglaševala za «proslavo» njihovega po hitlerjanske prikrojenega 1. maja.

In res niso demokristjanski pozivi prav nič pomagali njenim mladim pristašem, da bi se odzvali ter prišli na — ne na vseh 57 prireditev — temveč vsaj na tisto glavno na trgu Unità. Mladi junaki so bolj poslušali tiste glasove, ki so govorili o prvomajski «revoluciji» in so vsaj nekateri od njih iz strahu pred to revolucijo pobegnili celo «sred morja zelenega» z raznimi barčicami in tam na «prorah» teh barčic čakali, da se bo «revolucija» končala. Priporočamo «Prori» naj v prihodnji svoji številki malo primerja naše pionirje, ki so jih z nabrežinskega vlaka policaji metali in so nato prišli peš sami v Trst ali pa naj svoje pomorščake vzporedi s pionirji iz Milj, ki se tudi niso ustrašili dolge poti kljub oviram civilne policije.

Končno menimo, da bi bilo v krščanskem duhu spregovoriti tudi besedo o rezultatih, ki jih je dosegla civilna policija ne samo pri iskanju ubijalcev tovariša Planinška, namreč tudi o razbojnikih, ki so vdrli v stanovanja tržaških demokratov na 1. maj, kradli iz njih zastave, zlostavljali nezaščitene tovarišice itd. Ponovno ugotavljamo, da za te zločine, ki se v Ameriki kaznujejo celo z dosmrtno ječo, v Trstu do sedaj ni bil še nihče aretiran, niti kaznovan. O tem seveda krščanska vest «Prorinih demokratov» molči kot zalita.

Prepirčki o volitvah

Tržaški demokristjanski že precej časa poslušajo in prebirajo naše zahteve o volitvah. Ne more se reči, da bi se javno o tem do zdaj izjasnili. Vendar pa se čuje, da si takole mislijo: «Naš leader De Gasperi je tako lepo zmagal na volitvah in požrl skoro vso tretjo silo, ki se s profesorjem Furlanijem tukaj po Trstu še vedno tako presneto repenči, kljub temu da je on z vsemi njegovimi šestimi pajdaši vred v Italiji propadel. Mi pa moramo sedeti z njim skupaj še vedno v conskem in v občinskih svetih kot enaki med enakimi po tistem presnetem paritetnem pravilu, ki nam je sicer nekoč tako prav prihajalo. Mogoče bi bilo pa le dobro, da bi se to paritetno pravilo malce reguliralo, revidiralo in da bi se veli v obzir odnosi, ki vladajo med strankami v sedanjem rimskem parlamentu, ki nam mara biti — kot vdanim sinovom rimske matere — za vzor v vsakem pogledu.»

To demokristjansko razmišljanje pa seveda ne gre v račun tretjesilnikom okrog «Voce libere». Ne upajo si sicer trditi, da bi bil razpis volitev tudi na tem našem ozemlju, ki je do sedaj edino v Evropi ostalo brez njih, nedemokratičen. To ne! Pokazati se hočejo le še zvestejši sinovi svoje matere in pravijo: «No, saj pristanemo tudi mi na volitve, ampak le pod pogojem, da se izvršijo šele tedaj, ko bo Trst priključen k Italiji!»

Tako-le torej diskutirajo med sabo fabrikanti in nosilci 195.000 podpisov. Seveda niti prvim niti drugim ni do volitev. Ti prepirčki so le izraz njihovih vročih želja, želja, ki so se nekoč oblečene v črne srajce spremenile v napad. Napad pa se je spremenil v poraz. To dejstvo namreč oboji vedno pozabljajo.

Palestinska KP za izvedbo sklepov ZN

Angloameričani skušajo podaljšati okupacijo Palestine - Politika Sovjetske zveze in ljudskih demokracij v korist palestinskega ljudstva

LAKE SUCCESS, 12. — Angleška vlada je naslovila na Arabce in Žide poslanico, v kateri se gleda na konec svojega mandata poslavlja od Palestine. Poslanico je poslal Attlee in presega vse meje hinavščine, ko med drugim navaja, da je Anglija vršila skozi dolga leta delo, ki bo v korist Palestine, kakor da ne bi bil ravno sedanji položaj rezultat teh «koristi», ki jih je prineslo angleško gospostvo. Sam laburistični poslanec Edelman je v zbornici izjavil, da je ne samo Palestina, marveč ves Srednji vzhod v političnem in rasnem trenju in to največ po zaslugi borbe ZDA in Anglije za nadvlado nad petrolejem.

V zvezi z bližajočim se koncem angleškega mandata nad Palestino in proglasitvijo neodvisne židovske države je proglasila egiptska vlada obsedno stanje z dnem 13. t. m. Zbornica je pooblastila vladnega predsednika, da bo v času obsednega stanja izvrševal funkcije vojaškega guvernerja.

Telepress poroča, da je v «New York Herald Tribune» izšel članek poluradnega poročevalca ameriškega zunanjega ministrstva Lippmana, ki ga smatra kot dokaz angleško-ameriškega političnega sodelovanja v Palestini.

Lippman se zavzema za enostavno aneksijo arabskih ozemelj v Palestini od strani Transjordanije, ki naj bi nato dobila vso oporo ZDA in kjer bi imele Anglija in ZDA svoje najvarnejše oporišče.

Tajnik palestinske komunistične partije Mikunis je v Pragi izjavil po radiu sledeče: «Protektorat, ki nam ga hočejo vsiliti, predstavlja v resnici podaljšanje angleške okupacije pod ameriško nadoblastjo. Anglo-ameriški imperialisti delajo ravno to, česar bi nikdar ne pričakovali, samo da onemogočijo izvršitev sklepa OZN glede delitve Palestine. Anglo-američani — to je očitno — hočejo v Palestini samo okrepiti svoje gospodarske in strateške položaje. Toda niti Arabci niti Židi ne bodo nikoli sprejeli katerega koli protektorata».

Nato je Mikunis nadaljeval: «Politika Sovjetske zveze in ljudskih demokracij pa krepi voljo palestinskih narodov, ki razumejo, da pomenijo borbe, ki se trenutno razvijajo, samo epizodo v svetovni borbi za mir. Anglo-ameriški imperializem se naslanja na tako imenovano arabsko ligo in na arabske fevdalne in meščanske kroge, ki jim stoji na čelu jeruzalemski Mufti. Po drugi strani pa skupini Stern in Irgun pomagata imperialistom Palestine in tvorita zasebno vojsko palestinskih veleposestnikov.»

Mikunis je končno izjavil, da se palestinska komunistična partija bori za izvedbo sklepa OZN, v katerem vidi velik pomen za prijateljstvo med Arabci in Židi in za neodvisnost obeh narodov.

Druga glavna seja izvršilnega odbora ASIZZ

Včeraj je bila na sedežu ASIZZ v ul. Machiavelli št. 13-II. druga glavna seja izvršilnega odbora ASIZZ, na kateri so navzoče podale kratek pregled o izvršenem delu ASIZZ od poslednje seje do danes.

Sledil je kratek politični pregled in pa vprašanje upravnih volitev, nakar so navzoče tovarišice podčrtale velik pomen kongresa mestnega ASIZZ, ki bo junija meseca. Da bi ta kongres resnično dobro uspel, so izvolile 3 komisije in sicer politično komisijo, organizacijsko-tehnično komisijo ter komisijo za propagando in tisk, ki imajo nalogo sestaviti delovni načrt za izvedbo tega kongresa. V kratkem se bodo te komisije sestale ter pregledale izdelan delovni načrt.

Občinski svet in Marshallov plan

Med obravnavanjem točk dnevnega reda so svetniki občinskega sveta odobrili letošnji letni prispevek mestnemu prirodoslovnemu muzeju v znesku 1 milijona 500 tisoč lir, botaničnemu vrtu vsoto 120 tisoč lir, mestni študijski knjižnici pa 2 milijona lir.

Medtem ko je bil ta del seje kratek, je pa tem daljši bil drugi del in sicer razpravljanje o slučajnostih. Prva stvar je bila zadeva z gradnjo novih plinohramov, ki jih je nameravala graditi mestna občina, da bi na ta način sama proizvajala plin in se tako rešila pogodbe z ILVO. O tem je bilo govora med čitanjem pisma predsednika mestne občine.

Uslužbenci banke d'Italia, ki so ustanovili zadrugo za gradnjo novih stanovanjskih hiš, so poslali svetu pismo s prošnjo, naj predsednik občine Miani posreduje pri VU, da bi ta tudi tu, na Tržaškem ozemlju raztegnila italijanske zakone, ki olajšujejo gradnjo takih hiš uslužbencem denarnih zavodov. Po tem so začeli svetniki mešetariti o Marshallovem planu, tako da se je seja nekako spremenila v zborovanje o tej zadevi. Vso zadevo je sprožil svetnik Bonetti, socialistični predstavnik v okviru Delavske zbornice. Ta dolarski socialist je po opisovanju «blagodati» tega plana prišel na dan s predlogom o ustanovitvi nekega nadzornega sveta, v katerem naj bi bile seveda, poleg finančnih krogov, zastopane tudi javne ustanove in delavci. To naj bi zagotovilo, da bi se ta pomoč čim «uspešneje uporabljala» tu v Trstu. Temu se je pridružil krščanski zastopnik Delavske zbornice svetnik Rinaldini. Po dolgem brezpotrebnem izgubljanju besed o tem zasužnjevalnem načrtu, so svetniki, čeprav nekateri z obotavljanjem, odobrili ta predlog.

Zadnje zadeva je bilo dolga razprava o pogodbi med mestno občino in turističnim avtonomim podjetjem glede upravljanja gradu Sv. Justa. Na zahtevo svetnika Rinaldinija, ki je upravni svetnik pri tem avtonomnem podjetju, je predsednik občine Miani razložil, zakaj je mestna občina lani jeseni ukinila pogodbo s predlogom, da bi nanovo obravnavali nekaj točk te pogodbe. Obenem je še omenil, da ima mestna občina namen, da bi v lastni režiji upravljala grad. Vse to je podkrepil z omembo izredno visokih cen, ki so lani bile na gradu. Svetnik Rinaldini pa se seveda, kot upravni svetnik tega podjetja, ni strinjal in je osporaval pravico mestni občini, da bi pogodbo preklicala. Zato je zahteval določnejših pojasnil posebej še glede tega, ali misli mestna občina sploh prevzeti vse turistične postojanke v lastno upravo. Po dolgem, brezplodnem govoričenju tako, da se človek skoraj ni znašel več v tej zadevi, so končno sklenili predati vse to vprašanje posebni komisiji. S tem pa so sejo zaključili.

TRŽAŠKI DNEVNIK

ŠE TRI TEDNE DO KONGRESA DELOVNE MLADINE

Problem strokovnih šol še vedno nerešen

Delovna mladina se mora združeno boriti za zmago svojih pravic

Danes je na Tržaškem ozemlju pod anglo-ameriško okupacijsko upravo samo 1950 mladih delavcev vpisanih v strokovne šole in od teh jih obiskuje v Trstu te šole samo 60%. Poudariti moramo, da je 1950 vpisanih zelo majhno število, če upoštevamo veliko število delavcev v našem mestu. Toda ta majhen obisk strokovnih šol ima svoje vzroke. V prvi vrsti obstajajo v Trstu šole samo za industrijski sektor, medtem ko ni nobenih trgovskih, kmetijskih in obrtnih strokovnih šol, kar je krivda tukajšnjih oblasti, ki se niso pobrigale, da bi v tolikem času svoje uprave rešile ta problem.

Razen tega ne obiskuje velik del mladih vajencev te strokovne šole zaradi urnika, ker se namreč strokovni tečaji vršijo ob večernih urah.

Pa še ena ovira preprečuje razvoj strokovnih šol. Medtem ko je dobršen del ur na strokovnem tečaju posvečen teoretičnemu študiju, se ne posveča nobena pozornost praktičnemu učenju. Vse te težkoče izvirajo iz tega, ker ni takega vodstva, ki bi lahko vodilo strokovne tečaje glede na resnične potrebe mladine. Danes obstaja konzorcij za tehnične šole, katerega vodijo sindikalne organizacije, višje šolsko nadzorništvo, šolski oddelek, delodajalske organizacije in v katerem je le majhno število predstavnikov delovne mladine. Zato pa je nujno potrebno, da se ustanovi enotni zavod, v katerem bodo lahko tudi mladi delavci povedali svoje mnenje in na ta način vplivali na rešitev raznih problemov, ki se tičejo delovne mladine.

Drugi važen problem je ustanovitev strokovnih šol v raznih podjetjih. V novem zakoniku za vajence, ki so ga izdelali Enotni sindikati in so ga oddali delodajalcem, je prav posebno poglavje o strokovnih šolah v podjetjih. V tem zakoniku zahtevajo Enotni sindikati, da se ustanovijo v tovarnah, ki zaposlujejo več kot 40 vajencev, interni strokovni tečaji, ki bi jih vzdrževali delodajalci. Razen tega predvideva zakonik ustanovitev šolskih odborov, katerih naloga bi bila voditi strokovno izobrazbo in napraviti program za delovni načrt. Ti strokovni tečaji bi se seveda morali vršiti med delovnimi urami, ki bi bile plačane.

Dolžnost mladincev in mladink, ki delajo v enem ali drugem sektorju produkcije, je boriti se za to, da bi se problemi, združeni v pravilniku, urešničili. Razumeti morajo namreč važnost strokovne izobrazbe. V sedanjem tehničnem razvoju je namreč teoretično in praktično znanje največje važnosti za izvrševanje kakršnega koli dela, kajti časi, ko je zadostovala samo praksa, so danes minuli. Danes je vsak delavec tehnik, lahko bi rekli vodja, iz katerega rok izhajajo prave umetnine moderne industrije; on nosi odgovornost za produkcijo in napredek.

Marsikateri delavec misli, da je dovolj za življenje delati, pozablja pa dejstvo, da v primeru brezposelnosti zaradi svojega pomanjkljivega teoretičnega kot tudi praktičnega znanja mora sprejeti kakršno koli težje delo, za katero dobi tudi manjšo plačo. Dobra tehnična izobrazba daje delavcem, razen napredka tudi boljše pogoje in onemogoča fizično in moralno izkoriščanje. Strokovna šola mora postati center novih delovnih sil, v njej se morajo vzgajati novi tehnični kadri. Da bodo končno imeli tako šolo, se morajo mladi delavci vztrajno boriti. Samo če bodo vsi mladi delavci in delavke pravilno razumeli velik pomen strokovnih šol, bodo lahko zmagali in si zagotovili boljšo bodočnost.

Za pomoč grškemu ljudstvu

Zvezi primorskih partizanov okupacijska oblast ne da dvorane za kongres — Odboru za pomoč grškemu ljudstvu pa ne trga za zborovanje — Uspela kulturna prireditev ZPP

Včeraj je bila v ul. Conti 11 ob 8 zvečer velika kulturna prireditev, ki jo je organiziralo združenje partizanov iz Sv. Jakoba v korist kongresa ZPP za Trst in ozemlje. Tovariš Nello je najprej pozdravil vse navzoče v imenu Zveze primorskih partizanov in poudaril, da borci odločno protestirajo, ker vojaška uprava v Trstu noče dati ZPP primerne dvorane za njihov kongres. Nobene ovire, je dejal tov. Nello, ne bodo preprečile njihovega borbenega duha, marveč bodo še z večjo odločnostjo vodili borbo za to, da se izvedejo na Tržaškem ozemlju demokratične volitve ter se zagotove trzaškemu ljudstvu vse demokratične pravice. Ob koncu je so vsi navzoči sprejeli z velikim navdušenjem resolucijo, v kateri odločno protestirajo proti ukrepu vojaške uprave, s katerim je prepovedala odbora za pomoč grškemu ljudstvu zborovanje na enem izmed mestnih trgov, na katerem bi pozvali tržaško ljudstvo, da bi dalo vso gmotno in moralno pomoč grškim demokratom, katere mažejo monarhofašisti, ki prejemajo orožje v boju zoper grško ljudstvo od anglo-ameriških imperialistov.

Nato je sledil pester kulturni spored. Pevski zbor «Tomažič» je pod vodstvom dirigenta Occinija zapel borbene partizanske pesmi. Polna dvorana je z navdušenjem prisostvovala izvajanjem italijanskega pevskega zbora. Nato so tamburaši predvajali nekatere odlomke iz znanih oper ter pokazali veliko tehnično znanje. To so naši delovni ljudje, ki se poleg svojega vsakodnevnega dela bavijo tudi z glasbo ter jo neposredno posredujejo ljudskim množicam.

Pevski zbor «Ivan Cankar» iz tehničnih razlogov ni nastopil. Po sporedu je bila prosta zabava in ples.

AFERA ZAVOJEV, KI SO NAMENJENI V FLRJ

Kdo prikriva krivce

Zločince je treba zaslediti čim prej

Danes bomo nadaljevali preiskavo o ukradenih paketih, ki prihajajo iz ZDA in iz Kanade in so namenjeni v FLRJ.

Najprej si moramo biti popolnoma na jasnem glede ene stvari, ki na prvi pogled ima omejen pomen in nas olajšuje pri dognanju obstoječih krivcev.

Dne 30-6.1947 je poštna uprava FLRJ ponovno obvestila — ker se je to že večkrat zgodilo — tvrdko, ki nadzoruje izkoriščanje in odpošiljanje zavojev, o ponovnem in sistematičnem plenjenju vreč, ki vsebujejo zavoje. Tvrdka je o tem opozorila ravnateljstvo Javnih skladišč, ki pa je zagotovilo, da je nemogoče pleniti izkrcani tovor zaradi strogega policijskega nadzorstva in samih stražarjev Javnih skladišč. Po protestu se je pa opazilo, da je nadzorstvo nad vrečami postalo mnogo strožje.

To dejstvo nam dokazuje, da je ravnateljstvo Javnih skladišč resnično opazilo plenjenje zavojev in da je hotelo rešiti svojo čast. Toda poročila o kraji paketov se nadaljujejo tudi po 30. juniju 1947 in v naslednjih mesecih se je zopet opazila poneverba vreč in zalivk. Kako si moremo torej razlagati nadaljevanje poneverb, ko je ravnateljstvo Javnih skladišč začelo pošiljati na poštno upravo FLRJ sezname vseh iztovorjenih vreč? Odgovor dobimo, ko pokazujemo o času, ki preteče med iztovarjanjem in sestavi zapisnikov. Ravnateljstvo Javnih skladišč ni dovolj urno, ko je treba sestaviti spiske o tovoru. Ugotovilo se je, da preteče mnogo dni preden se sestavijo seznami. V nekaterih primerih treba čakati 28 dni.

To pomeni, da so tatovi brez skrbi toliko časa, vse dokler ne poberžjo iz vreč, kar jim je pogodu. Zato si predstavljamo, da bo ta afera odkrila marsikaj, kar se ni dogodilo od časa nabrežinske afere Unrrinega sladkorja. Drugače si ne moremo razlagati molk policije, ki ni do sedaj dokazala, da namerava zaslediti vse one zločince, ki ropajo že dve leti blago namenjeno v sosedno državo. Policija dokazuje tako, da se briga mnogo več, če je kakšen demokrat izjavil svojo protifašistično in svobodoljubno miselnost, medtem ko dopušča, da se pred njenemi očmi stegujejo prsti po inozemskem blagu.

Kot včeraj bomo tudi danes navedli nekaj primerov, ki nam bodo dokazali velike poneverbe plombiranih vreč.

20. januarja 1948 je dospel v tržaško luko parnik «Hoosier State», iz katerega so iztovorili vreče, ki so bile namenjene Jugoslaviji in Albaniji. Komaj 31.1.1948 so prešteli vreče, ki so ležale v nekem hangarju. Ugotovili so, da je delno poneverjenih 57 vreč. Od teh so 4 vrče še enkrat zašite, ena vreča je brez zalivk, 21 vreč je bilo opremljenih z novimi zalivkami tržaške pošte in 31 pa popolnoma mokrih in pokvarjenih. 12. decembra 1947 je dospel v Trst z ladjo «Coeur D'Alene Viktory» tovor vreč za Jugoslavijo. 22. istega meseca, to je po desetih dneh, je ravnateljstvo Javnih skladišč sestavilo kontrolni spisek dospelega blaga. Od vseh vreč jih je bilo 46 v nenormalnem stanju, brez zalivk, raztrganih ali pa praznih. Bile so v takem stanju, da jih je tržaška pošta morala opremiti z novimi zalivkami.

Toda to ni vse, ker so ugotovili še mnogo drugih primanjkljajev, katerih seznam bomo skušali pridobiti preko našega kronista, ki raziskuje vso zadevo.

Za sedaj pa bomo navedli še nekaj primerov, ki se tičejo vreč iz leta 1946. Pri sprejemu zavojev je poštna uprava FLRJ ugotovila 18. 4.1946 naslednje poneverbe: V posameznih transportih je manjkalo 397 vreč, 284 jih je bilo oplenjenih, 174 poškodovanih in 423 pa brez naslova.

Naše ugotovitve morajo privesti do razkrinkanja zločincev, ki se znašajo ravno na blago namenjeno v FLRJ in v Albanijo. S tem je dokazano, da je kraja paketov ne samo delo navadnih zločincev, temveč takih ljudi, ki hočejo pridobiti s krajo paketov jugoslovanske državljane. Policija pa je v dveh letih molčala in še danes molči.

ŽALOSTNA OBLETNICA

IVAN

RUDOLF

12. maja pred dvema letoma sta izgubila svoje mlado življenje zaradi eksplozije mine na Opčinah Ivan in Rudolf Metlikoveo, sinova Ivana Metlikovca iz Sv. Jakoba.

Ob drugi obletnici te tako tragične in težke izgube je daroval njun oče, tov. Metlikoveo 5000 lir za sirote padlih partizanov.

Predstavnica ASIZZ odpotovala v Pariz

Včeraj je odpotovala v Pariz na mednarodno žensko razstavo tov. Marina Bernetič, ki je kot predstavnica ASIZZ Tržaškega ozemlja nesla na to razstavo ves material, ki bo razstavljen v posebnem paviljonu. V tem so vključene razne fotografije, ki prikazujejo žene v osvobodilni borbi in v sedanji borbi, potem razna ženska ročna dela in narodne noše. Prav posebno lepa je lutka, oblečena v narodno nošo iz Škednja. Razen tega je še knjiga, v kateri so vsi podpisi zbrani na dan miru in knjiga o borbi primorskega ljudstva. Tržaške žene so poslale obenem s tem materialom tudi razna darila za Svetovno federacijo demokratičnih žena.

Ta razstava, ki jo prireja Svetovna zveza demokratičnih žena in na kateri bodo razstavljale vse demokratične žene vsega sveta, je ogromnega pomena; pokazala bo namreč svetu borbo demokratičnih žena v raznih državah, kjer ljudstvo ni doseglo še svobode in neodvisnosti, temveč se mora še vedno boriti proti raznim reakcionarnim in fašističnim vladam in delo žena za obnovo svoje domovine, delo žene na kulturnem, prosvetnem in političnem področju.

Tržaške žene, katerih vztrajna borba za mir in neodvisnost vzbuja veliko spoštovanje v vsem svetu, imajo na tej razstavi svoj paviljon, v katerem bo razstavljen ves material, ki ga je odnesla seboj tovarišica Marina Bernetič. To je dokaz, da je borba naših demokratičnih žena upoštevana ter da jo znajo v svetu pravilno ceniti. Na tej razstavi bo lahko ves svet videl delo in borbo naših demokratičnih žen, ki so vedno prve v borbi za mir in demokracijo.

Obcni zbor Slovensko-hrvatske prosvetne zveze

Letošnji redni občni zbor SHPZ bo v nedeljo 23. maja. Opozarjamo že danes tovariše delegate in odbornike prosvetnih društev, da se na ta važni kulturni dan pripravijo. Dnevni red in kraj občnega zbora bomo javili pravočasno.

Glavni odbor

Dijaški ples

V nedeljo, dne 9. t. m., je priredila Zveza dijakov Trsta in ozemlja zadnji ples v krožku grafikov, kateremu je prisostvovalo veliko število dijakov srednjih šol, ki so ves čas prav pridno posečali te popoldanske plese. Da bi nagradile najbolj zvestе obiskovalce je ZDTO pripravila nekaj lepih nagrad, ki jih je ob koncu plesa razdelila «najzvestejšim», kateri so čutili dolžnost razdeliti nekaj teh dobrot tudi ostalim obiskovalcem popoldanskih plesov.

Ker hoče ZDTO zadovoljiti vse dijake, je sklenila prirediti v poletnih mesecih več plesov na prostem, katerih se bo prav gotovo z navdušenjem udeležila vsa mladina. Kje in kdaj se bodo vršili ti plesi, bo Zveza dijakov Trsta in ozemlja pravočasno javila.

Kultura

KNJIGE - GLEDALIŠČE - KONCERTI
RAZSTAVE - FILMI - KRITIKE - DROBTINE

Morilci so med nami

Včeraj je bila v Kinu ob morju tržaška premiera velefilma nemške povojne filmske produkcije «Morilci so med nami». Film je bil izdelan v Berlinu v sovjetski zasedbeni coni preteklo leto.

O filmu samem smo od drugod, kjer so ga že prej videli, slišali same pohvalne kritike, tako da smo si mnogo obetali. Vendar pa smo bili vseeno presenečeni ob veličini filma v vseh pogledih: ob vsebini, globini misli, režiji, igri, fotografiji in ob nekaterih dobrih režiserjevih domislicah.

Film nam pretresljivo, mojstrsko podaja duševno tragedijo in posledice mladega berlinskega zdravnika, ki je v času vojne neprostovoljno prisostvoval nekemu vojnemu zločinstvu, katerega je dal izvršiti kljub njegovemu nasprotovanju njegov komandant, s katerim se srečata v povojnem Berlinu. Ta njegov bivši komandant je lastnik tovarne in «velik prijatelj» delavcev ter mu je žal preteklih časov le zato, ker je ob svoji uniformo. Vzporedno s tem podčrtava in psihološko utemeljuje razdvojenost, stalne depresije, logično nezaupljivost mladega intelektualca do svoje okolice, ki se v skrajnosti preliva iz pesimizma v cinizem, s prikazovanjem nekaterih očitno vsakdanjih zgodbic, v katere posega glavni junak. Na isti način odlično podčrtava vojnega zločinca, povojnega tovarnarja, tipičnega malomeščanskega izprijenca in moralnega pokvarjenca, filistra, ki nas je s svojim osladnim, socialno pobarvanim čvekanjem ob raznih priložnostih spominjal na naše tržaške razmere, kakor tudi razumljivo razmere v kapitalističnem svetu na splošno. Zavest «morilci so med nami» privede mladega zdravnika do skrajnosti, da hoče obračunati z bivšim komandantom, kar mu ne uspelih poskusih, končno prepreči slučaja povratnica iz koncentracijskega taborišča, ki se mu je z razumevanjem njegove brige, s svojo pomočjo, ljubeznivo, močnim življenjskim optimizmom in z zavestjo soodgovornosti ter nujnosti aktivnega dela v povojni tragediji že prej tolikanj približala, da jo je zaljubil.

Misel filma samega, nepozabni posamezni teksti bi zaslužili nedvomno odširne obdelave, v kolikor so po mojem mnenju in v kolikor so mi druga dela znana, doslej najboljši prerez, do neke mere splošne, povojne tragedije. Toda naj nam ostane v spominu vedno vsaj en stavek, ki ga najprej izreka vojni zločinec in ga končno ponovi glavni junak: «Čuden je občutek, kadar ima človek orožje...»

Lahko ga uporabi slabo, lahko ga uporabi v obrambi, lahko pa zna biti tudi velik.

In pri tem nam prihaja na misel še dejstvo, da kljub sijajnim sredstvom, ki jih ima ameriška kinematografija, ni nikoli sposobna, ali pa morda noče dati kaj takega, kot daje omenjeni film, nego daje nasprotno docela obratno. — Film je režiral Wolfgang Staudte.

KOSTA

Puškinov večer v «Kraljiču»

Prosvetno društvo «Simon Jenko» je priredilo v torek zvečer v dvorani «Kraljič» koncertno-recitacijski večer posvečen velikemu ruskemu pesniku A. Puškinu. Otvorila je prireditev Lea Pertotova z bežnim orisom pesnikovega življenja in dela, nejno izvajanje je bilo živo in jedrnato, vendar bi si bili želeli jasnejše karakterizacije pesnika, katerega naše občinstvo malo pozna. Sledil je pester spored recitacij pesmi iz zbirke prevodov Mileta Klopčiča. Recitirala sta člana SNG Stane Razstresen in Jožko Lukeš ter Lea Pertotova. Priznati moramo, da je podajanje tako mehkih liričnih pesmi, ki zahtevajo poudarjanje najrahlejših odtenkov, pri tako bogatem sporedu zahtevna naloga. Zato si je morda najbolj osvojil občinstvo Stane Razstresen, ki je našel v nekaterih krepkih pesnitvah hvaležen material za toplo barvitost svojega vokalnega daru. Vsekakor pa bi si bili želeli pri izbiri pesmi malce bolj spretne roke.

Prav tako bogat je bil spored glasbenih komadov; samospeve je pel baritonist Dušan Pertot s skrbno modeliranim znanjem, pogrešali smo tu in tam topline in posameznim spevom prikladnega notranjega nastrojenja. Prof. Mirca Sancinova, ki je spremljala pri klavirju, pa je interpretacije R. Korsakovd, Grečaninova in drugih skladateljev podala s pretehtanim in res doživetim izvajanjem. Številno občinstvo je s pozornostjo sledilo posameznim točkam te tako vazne kulturne prireditve. Naj izrazimo za uspeli večer še vse priznanje prosvetnemu društvu «Simon Jenko», ki vrši svojo kulturno nalogo v našem središču z vztrajnim in res smotrnim delom.

b. p.

Vestnik za kinematografijo

Komisija za kino pri vladi LR Slovenije je začela izdajati svoj strokovni vestnik. Prve tri številke tega svojevrstnega mesečnika nas seznanjajo z razvojem domače filmske proizvodnje in prinašajo opis in oceno domačih in tujih filmov, ki smo jih že videli, ali pa jih bomo lahko videli v bližnji bodočnosti. Revija nas seznanja z mnogovrstnimi filmskimi problemi in razpravlja o vlogi filmskih predstav za izobrazbo po naših vaseh itd.

Med ostalim gradivom naj omenimo filmske zanimivosti iz sosednjih slovanskih in drugih držav. Poleg tega so v «Vestniku» navodila kinoopčraterjem, vesti o pionirskem kinu v Mariboru in še več podobnih zanimivosti.

Vsaka številka obsega 15 do 20 litografiranih strani. Čeprav je list bolj tehničnega značaja, bo prav gotovo v znatni meri pripomogel k razvoju domače filmske proizvodnje in dvignil zanimanje ljudskih množic za to najpopularnejšo sredstvo za širjenje kulture in prosvete.

Fizkultura

Kraški balincarji med seboj

Lep razvoj balincarskega športa med kraškim ljudstvom - Tudi v mestu samem se naglo razvija balincanje in pridobiva dnevno vedno več pristašev

V nedeljo sta bili v Bazovici v gostilni Križmančič dve tekmi balincarjev. Prisotnih je bilo lepo število domačih ljudi, ki so se začeli zanimati za to lepo in preprosto panogo ljudskega športa.

Igrala je Bazovica A proti najmočnejši četi Opčin A. Opčine so pa takoj pokazale, da ne nameravajo podati se prav lahko. Slo je za vsako poedino točko. Borba je bila vedno ostrejša in Bazovci so se borili ostro ter porazili močno moštvo Opčin A z 21:12.

Takoj po tej tekmi so se predstavile še Bazovica B in Trebče.

Zanimiva je bila tudi ta igra in moštvo iz Trebč, ki še do sedaj nima lastnega igrišča, kjer bi se lahko malo vežbalo, je nastopilo proti Bazovici B in po dolgi in ostri borbi se je približala in celo izenačila na 20 točk. Po velikem trudu so prišli na 20:20, nato pa je Bazovica zmagala z 21:20.

Opazilo se je, da so igralci premalo disciplinirani in da prihajajo ljudje med igro na igrišče, kar moti potek igre. Priporočamo sodnikom, da postopajo že v začetku strogo, da se igralci naučijo svoje dolžnosti pri igri.

Spored balincarskih tekem za nedeljo 16. t. m.

Igrišče Vespucci: ob 9 Acegat B-Nardin A, ob 10.30 zmagovalec proti Panorami.

Igrišče Panorama: ob 9 Corsi-Operaia B, ob 10.30 zmagovalec proti Vespucci A.

Igrišče Jadran: ob 11 Sv. Marko B-Operaia A.

Igrišče Sv. Marko: ob 9 Sv. Ana-Konopljarna, ob 10.30 zmagovalec proti Sv. Alojziju B.

Imenovane tekme bi morale biti odigrane preteklo nedeljo vendar so odpadle zaradi slabega vremena.

Spodaj navedeni igralci so naprošeni, da se udeleže treninga, ki bo danes ob 20 na igrišču CRDA: Liciniani, Verita, Micol, Peselli, Corazzi, Visintin, Lepre, Renko, Skabar, Daris, Persolja, Križman, Giovannini in Mancinelli.

Igralci morajo priti ob vsakem vremenu.

Po pregledu sodnijskih poročil se potrjuje, da so vse tekme 6., 8. in 9. t. m. razen srečanja Dijakov-Grete, ki je bila razveljavljena zaradi predložene pritožbe Dijaškega športnega društva.

V nedeljo 16. maja pa bodo na igrišču «Tomažič» sledeče tekme:

Ob 8.30 Elektra-S. Ivan, ob 9 Lonjer-Skorklja, ob 9.30 Sv. Marko-Tomažič, ob 10 Dijaki-Barkovlje, ob 10.30 DSZ ES-Tiskarji, ob 11 Greta-Tovarna strojev. Poleg omenjenih tekem bodo odigrana razna do sedaj odpadla srečanja.

KOLEDAR

Četrtek 13. maja
Servacij, Jasna
Sonce vzhaja ob 4.33, zahaja ob 19.27. Dolžina dneva 14.54.
Luna vzhaja ob 7.45.
Jutri 14. maja
Bonifacij, Matica

Spominski dnevi

1795 se je rodil na Slovaškem J. Šafarik, pesnik, zgodovinar in slavist. Umrl je v Pragi 26. 6. 1861.

1840 se je rodil Alphonse Daudet, francoski pesnik. Umrl je leta 1897.

PRESKRBA

Razdeljevanje riža. Danes bodo začeli deliti po 1 kg riža na odrezek X. živilske nakaznice. Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena v mestu 124 na podeželju 126 lir za kg.

Konservirano meso za bolnike. Danes bodo začeli deliti v mestu in podeželju upravičencem dodatkov mesa po 2 škatli konserviranega mesa «Horse meat» na odrezke z datumom od 11. do 20. t. m. Konec razdeljevanja 31. t. m. Cena v mestu 70, v podeželju 71 lir za škatlo.

Dvig nakazil. Do danes morajo vsi razdeljevalci živil dvigniti pri občinskem prehranjevalnem uradu nakazila za oljčno olje. Isto naj store vodje podeželskih prehranjevalnih uradov pri Sepralu.

ENOTNI SINDIKATI

Zveza pomorščakov in pristaniških delavcev. V petek 14. t. m. bo v dvorani K. K. Kraljič v Domu pristaniških delavcev občni zbor nameščencev Javnih skladišč, kjer se bodo obravnavala važna vprašanja.

Kmetijska strokovna zveza ES vabi vse referente na izredni sestanek, ki bo v soboto 15. t. m. ob 18.30 v prostorih ES ul. Imbriani 5. Ker se bo razpravljalo v zelo važnih zadevah, se prosi, da nobeden ne manjka.

KMETIJSKA STROKOVNA ZVEZA ES javlja vsem referentom na terenu, naj naberejo imenike in podatke povzročene škode s strani V. U. in jih naj prinesejo takoj v naš urad ul. Imbriani 5-I.

Tekstilna in oblačilna stroka: Jutri 13. t. m. ob 19.30 bo imel sestanek upravni svet te stroke.

ZPP

Zveza primorskih partizanov vabi vse člane pevskega zbora, da se udeleže vaje, ki bo danes 13. t. m. ob 20 v dvorani K. K. Kraljič.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Danes 13. maja: K. Simonov: «RUSKO VPRAŠANJE»
Gostovanje v gledališču «Ristori» v Kopru. Začetek ob 20 (sončna ura).

GLEDALIŠČE VERDI

Nocoj ob 20.30 bo dramska skupina Renza Riccija igrala Jean Anouilhovo novost «Potnik brez prtljage».

Jutri bo na sporedu Shakespearov «Macbeht».

Rojstva, smrti, poroke

Dne 12. maja 1948 se je rodilo 12 otrok, umrli so 3 ljudje, porok pa je bilo 8.

Civilne poroke: kurjač Giordano Cermeli in šivilja Jolanda Capponi.

Cerkvene poroke: kemik Ferdinand Sancin in zasebnica Marčela Fleghel, električar Luciano Antoni in uradnica Silvana Franco, mehanik J. Neil Scotto in zasebnica Angela Pistan, pometač Rodolfo Marcoclg in šivilja Josipina Iacoppi, mehanik Frederick R. Wolff in zasebnica Renata Bisi, kemik dr. Stellio Zanier in uradnica Ariella Visintini, pomorščak Raimondo Brezigar in zasebnica Giuseppa Chiesa.

Umrli so: 44-letna Olimpija Wondra, 40-letni Gino Zoccoletti in 11-letna Lidija Zubin.

PROSVETNA DRUŠTVA

Pionirska prireditev na Greti s pestrim sporedom bo v nedeljo 16. t. m. ob 18 v novih prostorih ul. Cisternone 22. Nastopili bodo pionirji z Grete. Vabljeni vsi.

«Večer smeha»

Prosvetno društvo Bazovica priredi v soboto 15. t. m. ob 21 večer smeha s sodelovanjem članov SNG.

Roparski napad na kuharja in Amerikanca

Prejšnjo noč sta se vračala mladi kuhar Azzaparđo Lucijan, ki stanuje na Lonjerski cesti, in neki ameriški vojak okrog polnoči proti vojašnici. Prej sta posedela pri pijači v gostilni Suban do 11.

Ko sta prišla v bližino gostilne «Bellavista», jima je nenadoma stopila na pot skupina šestih neznancev, ki je takoj začela pretepati nesrečnega kuharja ter mu zadala več udarcev s palico po stegnu in levi nogi tako, da se je zgrudil na tla. Proti Amerikancu so bili napadalci «bolj obzirni» in so se rajši zanimali za njegovo listnico, v kateri so našli 110 dolarjev, ki so takoj zamenjali gospodarja.

Ko so pobrali pri obeh, kar se jim je zdelo vredno, so se napadalci naglo oddaljili. In ko je prišla mimo policijska «Emergenza» in jeep ameriške vojaške policije, sta zaman iskala sledov za izginulimi napadalci.

Policija aretirala vlomilce

Predvčerajšnjim so v odsotnosti čuvaja Ivana Coka neznani tatovi vlomili v prostore gradbenega podjetja «Conat» na Miramarski cesti št. 44. Od tam so odnesli električni vrtalni stroj, hidravlično dvigalo in eno bencinsko svetilko v skupni vrednosti preko 150.000 lir.

Policija je takoj pričela s preiskavo in obrnila svojo pozornost na dva sumljiva tipa, ki sta že dalj časa razvijala sumljivo delavnost v Barkovljah in bližnji okolici. V resnici so kmalu izsledili 49-letnega Martinolića Nikolaja iz ul. Lavaretto 30 in ga zaslišali. Martinolić se ni pustil dolgo prositi, ampak je takoj priznal, da se je udeležil tatvine in povedal tudi za svojega pajdaša, ki je bil 32-letni Sternad Marcel iz Barkovelj - Povedo št. 29. Policija je aretirala tudi tega in obenem našla vse ukradeno blago, ki ga je vrnila lastniku. Tako je okradeni že po nekaj urah lahko dobil vrnjeno, kar so mu tatovi odnesli.

Vesela družba in žalosten konec

Prejšnjo noč je 19-letna Poropat Nilda, ki je brez stalnega bivališča, obiskala v družbi dveh angleških vojakov več nočnih lokalov. Ko so bili vsi trije že precej okrogli, so okrog ene ure ponoči precej na zikzak korakali po ul. Carpison. Policijski izvidnici se je zdelo malo preveč sumljivo to njihovo guganje in je zato povabila Nildo, naj gre z njimi na komisariat.

Ženska pa je energično odbila policijsko ponudbo in ni hotela nikamor. Sele ko so policaji poklicali «Emergenzo», so jo z nemalim trudom spravili vanjo in odpeljali v zapor. Oba vojaka pa je vojaška policija tudi spravila na varno.

Otrok padel v apnico

Sinoči okrog 7 zvečer so pripeljali v glavno bolnico 2-letnega otroka Godino Dominika iz Sesljana št. 15. Otrok je imel hude opekline po telesu, na ustih in na desnem očesu.

Oče, ki ga je spremljal, je povedal, da se je sin malo prej igral na dvorišču z drugimi otroki in pri igri padel po nesreči v 1 m globoko apnico, v kateri je bilo gašeno apno. Dečkove poškodbe so zelo resne.

DAROVI IN PRISPEVKI

Za požgane kulturne domove so prispevali 4000 din v počastitev spomina tov. Janka Manfrede, prvoborca za osvoboditev Primorske, njegovi tovariši v zdravilišču na Golniku, kjer je zaman iskal svojega izgubljenega zdravja.

Za prvi maj darujejo: Kontovel 23.212 lir, Prosek 37.478, Mali Repen 1.469, Briščiki 2.506, Veliki Repen 2.410, Opčine 110.199, Banne 5.440, Konkonel 3.123, Trebče 20.843, Padriče 13.434, Gropada 11.935, Bazovica 24.924 in Gročana 500 lir.

Za spomenik padlih borcev na Opčinah daruje skupina šoferjev z Opčin 10.000 lir.

Za prvi maj je nabrala ASIZZ z Opčin in okolice sledeča živila: Kontovel 95 kg testenin, 20 kg riža, 10 kg moke, 3.5 kg masti, 70 dkg sladkorja, 1 kg fižola; Prosek: 122 kg testenin, 33 kg riža, 14 kg moke, 10 kg masti, 12 kg sladkorja. Veliki Repen 16 kg testenin, 7 kg moke, 4.5 kg masti, 11 jajc. Col 16.45 kg testenin, 4.5 kg riža, 5.50 kg masti, 1 kg moke. Opčine: 146.70 kg testenin, 31.80 kg riža, 4.5 kg masti, 4.10 kg sladkorja, 46.45 kg moke, 3 kg fižola, 7 kg krompirja. Bane: 16 kg testenin, 6.12 kg riža, 5.50 kg masti, 10 kg krompirja, 1 kg moke. Konkonel: 12 kg testenin, 3 kg riža, 60 dkg masti, 80 dkg sladkorja. Trebče: 105 kg testenin, 8.25 kg riža, 9.25 kg moke, 6 kg krompirja, 1.10 kg sladkorja, 1.75 kg masti, 1 kg mleka v prahu. Padriče: 23 kg testenin, 3 kg masti, 9 kg krompirja, 3 kg moke, 5 kg riža, 2.60 kg sladkorja in 5 jajc. Gropada: 52.90 kg testenin, 13.75 kg riža, 13.80 kg mesa. Bazovica: 103.50 kg testenin, 16.50 kg riža, 6.70 kg moke, 2.50 kg sladkorja, 7 kg krompirja, 1 kg sira. Briščiki: 11.80 kg testenin, 1.5 kg sladkorja, 0.70 kg masti, 3.70 kg moke, 4 kg krompirja. Gročana: 33 kg testenin, riža in krompirja, 2.25 kg masti.

KINO

KINO OB MORJU. 15.30: «Morilci so med nami». Film nemške povojne proizvodnje.

ROSSETTI. 15.30: «Gospa Parkington», Walter Pidgeon in Green Garzon.

FILODRAMMATICO. 16.00: «Margareta Gauthier», Greta Garbo, Robert Taylor.

FENICE. 16.15: «Žalostni Orient». Margo, Tom Meal.

IMPERO. 16.00: «Marica», Margarete O. Brien.

MASSIMO. 16.00: «Ta dežela je moja», Maureen O' Hara